

חינוך לכל הדעות

לומדים לנהל מחלוקות

"כלאחד יכול להשפיע, אבל ביחד אנחנו יכולים לשנות..." (ברברה מיקולסקי)

מנהלי מחוזות, מפקחים, מנהלי מוסדות חינוך, צוותי חינוך, מנהלי מחלקות חינוך יקרים,

במהלך שנת הלימודים תשפ"ג ובחופשת הקיץ האחרונה חווה מדינת ישראל אירועים חברתיים ופוליטיים שמגבירים את הקיטוב ואת השסעים ופוגמים במרקם העדין של החברה הישראלית.

אירועי התקופה משפיעים על כולם ועתידים לתת את אותותיהם גם במוסדות החינוך, בקרב צוותי החינוך, התלמידים, ההורים והקהילות. תפקידנו, כנשות ואנשי חינוך המנהיגים את מוסדות החינוך, למצוא את הדרך לנווט בתוך המים הסוערים.

לנוכח המציאות החברתית המורכבת תפקידנו לאפשר מרחב בטוח ומוגן לקהילות שבראשן אנו עומדים, הן בבתי הספר והן בגני הילדים.

לקראת שנת הלימודים תשפ"ד תקיים מערכת החינוך בישראל תכנית להתמודדות עם הקיטוב והמשבר "חינוך לכל הדעות" - לומדים לנהל מחלוקות.

מטרות התכנית

1. להגביר את חוסנם של צוותי החינוך ושל התלמידים ולייצר רצף ושגרת לימודים תקינה.
2. להקנות לתלמידים ולצוותי החינוך ידע, כלים ומיומנויות רלוונטיים להתמודדות עם המצב החברתי.
3. לעצב תרבות שיח סובלני ואחראי במרחב מוגן ובטוח, במגוון סוגיות חברתיות השנויות במחלוקת.

ערכים מרכזיים

- **כולנו כאן ואף אחד לא הולך לשום מקום** - מדינת ישראל היא מרחב הקיום המשותף של הפסיפס האנושי ממנו היא מורכבת. למרות הבדלי העמדות, הגישות, האידאולוגיות כולנו כאן, ואף אחד לא הולך לשום מקום. חובתנו כחברה למצוא את הדרך לקיום המשותף.
- **ערבות הדדית** - יסוד קיומה של החברה הישראלית מבוסס על ערך הערבות ההדדית. ערבות זו מאפשרת לפרט בחברה לדעת שיש תמיד מי שידאג לשלומו, לעתידו ולחיו. הערבות ההדדית מקנה תחושת בטחון וחוסן, ולכן חשוב לשמור ולהגן עליה, ובפרט בעת משבר חברתי קשה.
- **שותפות גם בעת מחלוקת** - החברה הישראלית הינה רבגונית ומרובת קבוצות ואוכלוסיות, ולכן יש בה מחלוקות רבות. הדעות השונות מזמנות לא מעט אתגרים ומתחים, אך הן גם פוטנציאל ליצירת חברה עשירה ורב תרבותית. בכוחן לחדד ולהרחיב את זוויות ההתייחסות שלנו ולייצר תמונה מורכבת ורב מימדית. דווקא ברגעים הקשים חשוב למצוא את נקודות ההסכמה, לחזור אל התשתית המחברת, לשתף פעולה ולמצוא את הדרך להמשיך לקיים את השותפות, תוך מתן כבוד למגוון הדעות.
- **מחויבות ואחריות - אישית וחברתית** - היכולת של האדם להבין את השלכות מעשיו ולפעול מתוך מחויבות ואחריות כלפי החברה ולקדם במעשיו את טובת הכלל.

מתווה התכנית

- מוסדות החינוך יגבשו תכנית ומתווה המותאמים לצרכיהם ולמאפייני אוכלוסייתם, תוך שימוש בכלים ותכנים רלוונטיים ומותאמים עבורם.
- למוסדות החינוך תינתן גמישות מלאה בבניית תכנית מותאמת. מנהלי המוסד החינוכי וצוותו יקבעו מהו המינון הנכון עבור המוסד החינוכי אותו הם מנהיגים, מהי העת הנכונה לקיים שיח, מהו האופן ומהי הדרך.
- בעת בניית התכנית ובמהלך יישומה חשוב לייצר מעטפת תומכת ומלווה של אנשי מקצוע מקרב הצוות החינוכי (למשל, מנהל המוסד החינוכי, יועץ חינוכי, רכז חברתי, מחנכים ומורי תחומי הדעת). במהלך היישום חשוב לקיים מפגשי תכנון ומפגשי חשיבה ורפלקציה, במטרה להגביר את תחושת המסוגלות של הצוות להתמודד עם הנושא.

- משרד החינוך יעמיד לבחירת מוסדות החינוך פורטל ובו היצע פעילויות מתעדכן ודינמי. הפעילויות יפורסמו בעלוני אגפי הגיל וברשת. כמו כן, ניתן לרכוש תכניות מותאמות לנושא מתוך היצע מאגר התכניות בגפ"ן.
- התכנית מיועדת ומותאמת לצוותים החינוכיים, לתלמידים ולקהילה. חשוב לשתף גם את הורי התלמידים במתווה ובמהלכים העתידיים.
- במסגרת גיבוש ויישום התכנית מומלץ להתייחס למעגל האישי, המשפחתי, הקהילתי והחברתי. יש לחשוף את מגוון הדעות ולעודד שיח בין קבוצות מגוונות ושונות בחברה הישראלית.
- מומלץ מאוד לקדם תכניות רשותיות וקהילתיות משותפות.
- חשוב לשלב את הנושא במסגרת הוראת תחומי הדעת, השיח החברתי, הפעילות החוץ כיתתית ופעילות הפנאי. בנוסף יינתן דגש בימי לוח רלוונטיים.
- חשוב לעודד שיח פתוח, המשקף את קשת הדעות ומאפשר מתן ביטוי רגשי ואישי לכלל המשתתפים ולתכנים קונפליקטואליים. יש להקפיד על מרחב בטוח ומוגן, שיח מכבד, תקשורת מקרבת ואמפתיה.
- מומלץ מאוד לשלב למידה חווייתית המעודדת אזרחות פעילה ועשייה חברתית קהילתית.

תכנים מרכזיים

- ❖ קידום תקשורת והתנהגות מכבדת כבסיס לחיים יחד בחברה הישראלית (מתוך התכנית האסטרטגית של משרד החינוך תשפ"ד).

גני ילדים

- ❖ היכרות עם מגוון הזהויות במרחב הגן ומתן ביטוי למגוון התרבויות כנכס תרבותי-חברתי.

יסודי

- ❖ פיתוח מיומנות לקיום דיאלוג המאפשר שיח במצבים קונפליקטואליים.
- ❖ היכרות עם עקרונות החיים ועם מגוון הדעות והקולות בקבוצה.
- ❖ פיתוח מיומנויות הקשבה, אמפתיה, סובלנות, אחריות חברתית וסולידריות.

חטיבת ביניים

- ❖ פיתוח מיומנויות חשיבה ביקורתית, יכולת להתמודד עם מגוון זוויות התייחסות ועם תמונה מורכבת ורב מימדית.

❖ היכרות עם מגוון הקולות בחברה הישראלית והבנת מקור העוצמה הטמונה בפסיפס האנושי כמקור יצירה, התפתחות, שינוי וקדמה.

❖ דרכים לקיום שיח מכבד ומקרב המאפשר העמקה בנושאים שנויים במחלוקת ולהיכרות משמעותית עם האחר.

חטיבה עליונה

❖ היכרות ושיח עם הרפורמה המשפטית ומוקדי המחלוקת בחברה הישראלית.

❖ פיתוח מיומנויות חשיבה ביקורתית ושיח בקורתי יכולת להתמודד עם מגוון זוויות התייחסות ועם תמונה מורכבת ורב מימדית.

❖ דרכים לקיום שיח מכבד ומקרב המאפשר העמקה בנושאים שנויים במחלוקת ולהיכרות משמעותית עם האחר.

אנו מאחלים לצוותי החינוך, לתלמידים ולהורים שנה של קידום סובלנות, הכלה והבנה. חובתנו כנשות ואנשי חינוך וכחברה למצוא את הדרך לקיום משותף בכבוד ובסולידריות.

שותפים:

- מינהל פדגוגי
- מזכירות פדגוגית
- מינהל חברה ונוער
- מינהל עובדי הוראה
- אגף בכיר אסטרטגיה ותכנון